

Повернені із забуття

УДК 821.161.2. 7038.8

ББК 83.3 (4 Укр) 1

ТАЛАНТ-САМОУК З ПЕРЕГІНСЬКА

В. В. Ганущак

Поет, літературознавець, журналіст, член Національної спілки письменників України (м. Калуш, Івано-Франківська обл.)

Постать Осипа Мошури, незважаючи на ряд невеликих, спорадичних публікацій, що з'являлися різного часу в деяких наших виданнях, і досі ще, на жаль, залишається маловідомою навіть у колах нашої інтелігенції. А тим часом це постать вельми цікава й промовиста, багато в чім навіть символічна, бо мовби втілює у собі образ нашого народу, який зневажали, гнобили, не допускали до освіти й культури, але який, володіючи невичерпним духовним потенціалом, не тільки зберіг свої власні, предковічні культурні набутки, а й всупереч усім жорстоким обставинам спромагався не лише засвоювати передові досягнення інших, щасливіших націй, а й збагачувати європейську і світову культуру, мистецтво, науку.

Так, Осип Мошура – справжній талант-самородок, людина, що навіть без початкової освіти і без відповідного оточення, лишень завдяки непересічним особистим якостям, своїй наполегливості не давала обставинам змарнувати свій хист, свої здібності, які, варто сказати прямо, мали на собі печать високої духовности, хоч і потребували шліфування. І ось коли поет (тоді вже редактор!) якраз мав нагоду пройти у Львові таке шліфування, коли він лишень дістав змогу для цього, перебравшись з Перегінська до Львова, все це враз обірвалося. Ні сталінським «освободителям», ні гітлерівським «іберменшам» чужі таланти не були потрібні. Вони їх просто знищували.

Сталося так, що Осипа Мошуру знищили не більшовицько-російські, а німецько-нацистські окупанти. Але хіба це щось змінює? Де певність, що Осип Мошура, переживши німецький терор, не потрапив би під такий же терор більшовицько-московський уже по війні?

Не будемо думати-гадати, що вийшло б з цієї молоді тоді людини в нормальних обставинах, як не будемо міркувати й над тим, чи опинився б Осип Мошура в лавах ОУН-УПА, чи емігрував би 1944 р. на Захід, чи, може, покірно став би прислужувати радянському режимові, тамуючи в душі гостру ненависть до поневолювачів, як це робили інші. Фактом залишається тільки одне: змарновано ще один неабиякий талант саме в період свого цвітіння, нещадно розтоптаного, вбито ще одну яскраву мистецьку індивідуальність, ще одного Українця з великої літери.

Мені вже доводилося раніше займатися підготовкою до друку окремих публікацій про Осипа Мошуру, на жаль, дуже фрагментарних, неповних. І коли до редакції прийшов недавній випускник філфаку Івано-Франківського педінституту (тепер – Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника), а нині вчитель Василь Костюк і приніс свою дипломну роботу, присвячену постаті О. Мошури, я був приємно вражений, чудово розуміючи, що тримаю в руках справді найповніше і найсумлінніше на нинішній час дослідження. Тим більше, що В. Костюк не полінувався укласти цілу машинописну збірку поезій О. Мошури (багато з них після 1939 р. ніде не друкувалися), а також переписати його «Спомини». З'являлася і нагода зробити розлогу публікацію до 85-річчя поета. На жаль, фінансова скрута не дала змоги здійснити цей намір торік улітку, тому робимо це аж тепер. Після першої публікації плянуємо в уривках «Спомини» і окремі поезії.

Заодно хочу звернутися до сина поета Аскольда з проханням. Якщо маєте, пане Аскольде, якісь світлини чи інші матеріали, які можна було б використати в подальших наших публікаціях, — надішліть, принесіть чи передайте до редакції. Повернення оригіналів після використання гарантуємо. Зрозуміло також, що давно варто б видати поезії, переклади та «Спомини» О. Мошури окремою книжкою. Може, в чималенькому Перегінську та на більшій Рожнятівщині, зрештою, й на всій Івано-Франківщині все ж знайдуться на це кошти, га?